

Utrecht, 18 mei 2021

Geachte commissie,

Hartelijk dank dat ik de mogelijkheid heb gekregen om in beroep ben gegaan, terwijl ik in het gelijk ben gesteld op [een deel van] de klacht. Ik noemde het echter een pyrrus-overwinning, omdat ik niet in het gelijk ben gesteld op hetgeen waar mijn klacht voornamelijk om draaide: namelijk het feit dat de claim van CO2-neutraal gestoeld is op CO2-compensatie.

Ook wil ik de Volkskrant bedanken dat zij hebben aangegeven in de toekomst niet meer op dergelijke manier voor vluchten met de belofte CO2-neutraal te adverteren. Ik waardeer dit, en ik hoop dat dit een aanleiding is voor de redactie en DPG Media om de relatie tussen het advertentiebeleid en de klimaatcrisis verder onder te de loep te nemen. We hebben immers allemaal een verantwoordelijkheid in het tegengaan van de klimaatcrisis.

Wat ik nogmaals wil benadrukken is dat ik niet aanvecht dat voor de geadverteerde activiteit getracht wordt CO2 te compenseren. In deze zaak vecht ik aan dat dat deze compensatie onomstotelijk zal leiden tot een CO2-neutraal eindresultaat.

Graag quote ik hier wat in de toelichting op artikel 3 van de Milieucode staat: *“Absolute claims zullen dus zeer zwaar bewijsmateriaal vereisen. Bij de huidige stand van de techniek is het moeilijk voorstelbaar dat van veel producten kan worden bewezen dat zij absoluut milieuschadelijk zijn. Daarom is grote terughoudendheid met betrekking tot absolute claims op zijn plaats.”*

Een CO2-neutrale vliegreis of CO2-neutrale accommodatie zijn absolute milieucclaims. Het is absoluut omdat hiermee wordt geclaimd dat er niet meer CO2 in de atmosfeer komt, dankzij de compensatie die wordt toegepast. Het is absoluut omdat er wordt gesuggereerd dat het klimaat niet verder opwarmt door de CO2-compensatie die wordt toegepast. Dit betekent dus dat er “grote terughoudendheid” op zijn plaats is, en er “zeer zwaar bewijsmateriaal nodig” is.

Zoals ook de Volkskrant en Low Carbon Travels toegeven, is er echter veel discussie over CO2-compensatie en in hoeverre het een CO2-neutraal eindresultaat kán en zál hebben. We kunnen stellen dat niet onomstotelijk bewezen is dat deze technieken werken. Sterker nog, zowel de mechanismes achter CO2-compensatie als de vaak gebrekkige uitvoering van CO2-compensatieprojecten - zoals ook beschreven in de Volkskrant - maken dat de belofte dat CO2-compensatie leidt tot een CO2-neutraal eindresultaat onwaarschijnlijk, zo niet onmogelijk, is. Dit komt omdat de belofte van CO2-neutraliteit een boekhoudkundige rekensom is die niet gestaafd wordt met klimaatwetenschap. In de klacht die ik mee heb gestuurd van 9 studenten, Reclame Fossilvrij en Greenpeace over de CO2-compensatie van Shell is dit toegelicht. Ik benoem hier kort vier van de kernpunten uit dat betoog.

1. De uitstoot van fossiele brandstoffen komt permanent in de koolstofcyclus, en kan daar voor duizenden jaren aan schade toedoen. Bomen zijn per definitie tijdelijk, en kunnen slechts voor een bepaalde tijd koolstof vasthouden. Dus langdurige impact staat hier tegenover tijdelijke impact.

2. Het is wetenschappelijk zeker dat het verbranden van fossiele brandstoffen lijkt tot CO₂-uitstoot dat onderdeel wordt van de koolstofcyclus, waardoor de aarde verder opwarmt. Aan de andere kant is het zeer onzeker dat bomen voor tientallen jaren (laat staan eeuwen) koolstof vasthouden. Door klimaatverandering wordt het daarbij voor bomen moeilijker om koolstof vast te houden. Dus een wetenschappelijke zekerheid staat hier tegenover een grote onzekerheid.
3. Terwijl de CO-uitstoot sowieso plaatsvindt, werkt de compensatie alleen als er aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Een belangrijke voorwaarde is dat het project niet zou plaatsvinden zonder de specifieke bijdrage van deze 'compensatie'-bijdrage. Maar dit is zeer moeilijk te bewijzen. Wat als door ander klimaatbeleid opeens enorm veel beplantingsprojecten gaan plaatsvinden? Dan zou de compensatie sowieso hebben plaatsgevonden, terwijl de CO₂- zeker in de lucht zit. Compensatie biedt dus een oplossing onder voorwaarden, terwijl de uitstoot zonder voorwaarden plaatsvindt.
4. Het tegengaan van CO₂-uitstoot is - vanuit het perspectief van klimaatbeleid - superieur aan compensatieprojecten terwijl de CO₂-uitstoot doorgaat. Vanwege de ernst van de klimaatcrisis is zowel reductie van CO₂ als het planten van bomen noodzakelijk. De oplossing CO₂-compensatie is een minderwaardige oplossing dan het tegengaan van CO₂-uitstoot.

Deze vaststellingen over CO₂-compensatie betekenen tevens dat de advertentie in strijd is met artikel 8(2)(a) en (b) van de Reclame Code, en misleidt over het bestaan of de aard van CO₂-compensatie.

Gezien de twijfel en onzekerheid rondom CO₂-compensatie, en gezien de bepaling in de Milieucode dat adverteerders grote terughoudendheid moeten betrachten over absolute claims, dan moet u toch instemmen dat adverteren met een CO₂-neutraal eindresultaat niet gepast is. Dit staat volledig los van het feit dat er een bijdrage wordt geleverd aan projecten waarmee getracht wordt dit doel te bereiken.

Hierbij wil ik nog extra opmerken dat zowel DPG Media als Low Carbon Travels niet met bewijs komen dat CO₂-compensatie leidt tot een CO₂-neutraal eindresultaat, noch ingaat op de fundamentele bezwaren en kanttekeningen van CO₂-compensatie terwijl in artikel 3 van de Milieucode staat dat de bewijslast rust bij de adverteerder.

De zaak die DPG-media in het verweer aanhaalt, te weten 2020/00079, is een andere zaak dan deze. In de reclame-uiting die in deze zaak voor lag werd gezegd: "wist je dat je de CO₂-uitstoot van jouw vlucht kunt compenseren?". De commissie gaf in zijn oordeel juist aan dat in deze zaak niet "gegarandeerd" werd dat de CO-uitstoot minder is. Dat is in deze zaak anders. Hier wordt beweerd dat het resultaat van de vlucht is dat er niet meer CO₂ in de atmosfeer is gekomen - iets wat een statement is wat niet bewezen kan worden.

Tot slot verwijs ik ook naar artikel 8(3) van de Reclame Code. Als lezers van deze advertentie zouden weten dat CO₂-compensatie naar waarschijnlijkheid niet zal leiden tot een CO₂-neutraal eindresultaat, en wat de risico's zijn van deze methode dan zouden ze wellicht een andere, echt duurzame reis boeken. Dat zou vanuit klimaat-oogpunt beter zijn dan een reis met compensatie. Deze advertentie richt zich op mensen die duurzaamheid belangrijk vinden. De lezer heeft deze informatie over CO₂-compensatie nodig om tot een

afgewogen keuze te komen. Deze informatie werd niet gegeven in deze advertentie, noch worden deze kanttekeningen geplaatst op de website van KLM of Transavia. Ook dit maakt dat de genoemde advertentie misleidend is.

Hiske Arts